

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Георги Асенов Арнаудов,
преподавател в Нов български университет,
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство”,

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”
с кандидат Георги Метев Петков

Дисертационният труд на Георги Метев Петков на тема „Скатова техника в творчеството на българските композитори за фолклорни ансамбли“ е развит в рамките на един много сериозен обем от 280

страници, който включва: текста на дисертационният труд, състоящ се от увод, четири глави и заключение, развити в 198 страници, приложения – 67 авторски нотни страници, представляващи седем авторски хорови творби на дисертанта, 165 референтни източника и пет интервюта с известни български музиканти, 49 аудиопримера и 55 нотни примера. Четирите глави на дисертацията, които представляват основният корпус на изследването, представят много ясно и точно неговата логика и са озаглавени съответно: Глава първа. **Скатовото пеене в джазовата музикална практика**; Глава втора. **Фолклорен скат**; Глава трета.

Скатовата вокална техника – художествено изразно средство в авторското творчество на българските композитори; Глава четвърта.

Наблюдения върху седем авторски хорови партитури и върху изпълненията на съставите „Траяна“, „Фолк- скат бенд“ и „Фолк- джаз формация“.

Обект на дисертацията на Георги Петков е един реално недостатъчно изследван у нас вокален феномен – **скатовото пеене**, което в текста е изведено като самостоятелен обект на анализ. Тук следва да се подчертае, че това изследване е реализирано на основата на дългогодишния великолепен и ползотворен опит на дисертанта както като диригент, така и

като композитор и педагог. Той е работил многократно с музикален материал, написан на основа на скатово пеене, дирижирал е различни професионални и любителски хорови състави, които използват този маниер на пеене, посветил е и доста свои творби на този тип музициране. Дисертантът определя работата си като „аналитично-интерпретативна“, като определя изследването си като опит за изясняване на проблематиката, свързана със „скат пеенето“, поставяйки си за цел точното дефиниране на понятието, а оттам и очертаването на неговите стилистични и технологични особености.

Така както може да се види в цялостното изграждане на текста, проучването на Петков впрочем отива много отвъд „опита за изясняване“ на проблематиката на скат пеенето и очертаването на границите на технологичните особености в звукообразуването и артикулацията. То е много ценно, стойностно и пригодно както по отношение на същностния контекстуален анализ на развитието на проблема, така и с разглеждането на фолклорните практики и преобразуването им в професионална композиторска и изпълнителска практика. Към това ще добавя и много ценните за мен авторефлексии на Георги Петков. А това са все факти, които открояват значимостта на изследването и поставения в него проблем както в научно, така и в научно-приложно отношение.

Тезите, целите и задачите в текста на дисертацията на Петков са много точно и ясно описани, а след това и постигнати в цялостната логика на изграждането на текста и могат да бъдат отнесени до изследването на „произхода и естеството на явлениято „скат“ в музикалната практика, както и до намирането на максимално точна дефиниция. Оттук идва и точното очертаване на обекта на изследването, очертан от дисертанта като „процесът, свързан с употребата на скат вокалната техника в соловата и груповата изпълнителски практики, както и присъствието ѝ като

художествено изразно средство в хоровите творби на българските композитори“.

В рамките на своята първа глава Петков извършва сериозен и приносен контекстуален анализ на вокално-изпълнителската „скат практика“, на произхода ѝ от соловата импровизация и най-вече на свързването ѝ с развитието на звукозаписната техника, като основен източник и първо историческо свидетелство за това ново изразно средство е свързването му с джаза и едни от доайените му Луис Армстронг и скат импровизатора Ела Фицджералд. В рамките на историческото изследване се проследява развитието на скат пеенето като форма на виртуозно вокално музициране при певци като Боби Макферин и Ал Джеро и техния стил на имитация на всевъзможни музикални инструменти. В този исторически план е проследено и изследвано сформирянето и развитието на емблематични за епохата на XX – XXI век вокални състави.

Всичко това е развито в своята противоположност във втората глава на дисертацията, за мен един от основните ѝ центрове, в която се разглежда скатовото пеене от гледна точка на фолклорните практики като вокалноимитаторски метод. В нея на основата на много теоретични разработки и практически примери е представено и изследвано понятието „фолклорен скат“, нещо което е и един от основните приноси на дисертанта, като се има предвид факта, че до този моменти това е един недостатъчно изследван и описан в теоретичните трудове у нас фолклорномузикален феномен. При това не става дума само за техника на пеене и звукоизвличане, а за стил на пеене, за вокално изпълнителски маниер на музициране. Тук обстойно са изследвани и сложните връзки между фолклорната инструментална и вокална музика, както и скатовото пеене, прието като похват за „спонтанен безписмен обмен на мелодии, характерни за инструменталната народна музика“. В тази глава е направен обстоен преглед на текстове, коментиращи проблема, започвайки още от

основополагащите етнографски изследвания на проф. Ив. Шишманов от края на XIX век.

В третата глава на дисертацията са разгледани, изследвани и анализирани известни творби на български композитори от едни условно приети три периода на развитието на българската музикална култура през XX и XXI век. Извършен е анализ на 23 творби от български автори, някои от които и христоматийни за българската хорова и ансамблова музика.

Творби, които в различна степен се основават на фолклорни музикални практики и които използват „фолклорен скат“ като художествено изразно средство в една или в друга степен.

Най-любопитната и не по-малко приносна със своите резултати е последната, четвърта глава в която Георги Петков, благодарение на своята умела изследователска авторефлексия представя анализи на седем от свои творби, в които частично или напълно се използва скат пеенето, като основно художествено-техническо изразно средство, като осъзнат творчески прием, да го приемем и като важен стилев белег. Става дума за творческо въображение, което е пречупило в един немалък брой творби, реално съществуващи и действени фолклорни практики, при това става дума за творби, които са се доказали в практиката благодарение на „автокомуникативния и диалогичния модел на общуване“, дефиниран и описан от Петков по линията автор – изпълнител „диригент“ – преподавател – изпълнители „студенти“.

Изследването на Георги Петков е основано на голямо количество емпиричен материал и е реализирано благодарение на дълга и плодотворна творческа, изпълнителска и изследователска работа с голям масив от нотни текстове, с реални и действащи примери на скатово пеене. Считаю, че е налице една висока степен на познаване на състоянието на изследвания проблем, както и на натрупването на богат научен и практически опит – а това е пределно ясно, още повече когато става дума за такова щастливо

свързване по линията автор – изпълнител – педагог – изследовател. Впрочем, така както може да бъде видно в текста на дисертацията, избраната логика на изложение и разработка на текста са ярък пример за наличието на умения за разработване на теоретичен модел на изследване. Модел, който е постигнат в процеса на дълга, почти ежедневна практическа и научноизследователска работа.

Текстът на дисертацията се основава на цитирания на голям и представителен брой автори, на текстове и теоретични и практически изследвания по проблема. Тези цитирания най-малкото са механични.

Петков ясно и приносно е осмислил техните основания, позовал се е на тях в своето изследване, дори в определени случаи полемизира с известни христоматийни постановки и успява включително да докаже своите тези и да изведе нови формулировки.

Георги Петков е извел в заключението на дисертацията си десет основни приноси, с които съм съгласен изцяло. Те се отнасят основно до дефинирането на понятията „скат“, „скатава вокална техника“ (скат пеене) и „фолклорен скат“ (фолк скат), до тяхното обстойно изследване, до разглеждане и изследване на световния контекст на употреба на този начин на пеене, както и развитието му в българското музикално творчество, включително така приносяния за мен авторефлексивен анализ на дисертанта, реализираните интервюта. Към тях аз бих извел и факта на приносната, няколко пъти вече спомената от мен същностна и така съдържателна научно-практическа дейност на доц. Георги Петков.

Намирам самата идея за реализацията на такова изследване като особено ценна и приносна, особено в случай като този, при която тя се отнася до такова многостранно изследване в един съвременен научно-практически план творчески и изпълнителски прийом, начин на музициране, да го нарека даже стилъв белег.

Запознат съм изцяло с представения ми от Георги Петков автореферат, който съдържа 56 страници и точно и ясно представя основните положения от текста на дисертацията.

Аз познавам от много години цялостната композиторска, изпълнителска и педагогическа дейност на дисертанта и имам великолепни впечатления от нея. Тези впечатления се отнасят както до неговите качества като композитор и диригент, така и към цялостната му работа с Университетския смесен хор „Фолк-джаз формация” на НБУ с цялостния му великолепен талант да увлича студентите, да създава общост. Към тези мои впечатления, след прочитането на такъв текст, аз бих прибавил и голямото си удовлетворение от научно-изследователската му работа, от езика, с който е написана дисертацията, и най-вече от така великолепната реализация на толкова трудния за постигане авторефлексивен анализ.

На основата на гореизложеното си позволявам да оценя много високо текста по достойнство с всичките му практически и теоретични приноси, да поздравя специално автора както за неговата разностранна творческа и изпълнителска практика, така и за прецизната изследователска дейност. Тук трябва да поздравя специално и научния ръководител на дисертанта, проф. Елисавета Вълчинова-Чендова, за нейната неоценима помощ. С настоящето **предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Георги Метев Петков образователната и научна степен „доктор”, професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.**

София, 11.11.2015

Подпис: .....

доц. д-р Георги Асенов Арнаудов

(Нов български университет)